

**CE VREM DE LA
PREȘEDINTELE
ȚĂRII?**

CRISTIAN CIPRIAN SORIN
PREDĂ MIHALI IONIȚĂ

CE VREM DE LA PREȘEDINTELE ȚĂRII?

GHID CIVIC
PENTRU
ALEGĂTORII
ROMÂNI

PREFAȚĂ
DE ANDREI PLEȘU

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Andreea Niță
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Dragoș Dumitrescu, Veronica Dinu

Tipărit la Livco Design

© HUMANITAS, 2024

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Preda, Cristian

Ce vrem de la președintele țării?: ghid civic
pentru alegătorii români / Cristian Preda,
Ciprian Mihali, Sorin Ioniță; cu o pref. de Andrei Pleșu. –
București: Humanitas, 2024

ISBN 978-973-50-8471-4

I. Mihali, Ciprian

II. Ioniță, Sorin

III. Pleșu, Andrei (pref.)

32

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408.83.50, fax 021/408.83.51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

Cuprins

În loc de prefață

Cum trebuie să fie un președinte (de Andrei Pleșu) 7

CRISTIAN PREDA

Harnic, moderat și darnic: un președinte pentru 2024. 11

CIPRIAN MIHALI

Un șef în democrație: mai există carismă în politică? 43

SORIN IONIȚĂ

Doamne ferește de ziua când va conta
cine e președintele României. 69

Anexa 1

Prevederile referitoare la președinte
din Decretul-lege nr. 92 din 14 martie 1990 87

Anexa 2

Ce prevedeau tezele din Adunarea Constituantă
referitor la atribuțiile prezidențiale 90

Anexa 3

Prevederile referitoare la președinte în Constituția din 1991 95

Anexa 4

Modificări introduse la revizuirea constituțională
din 2003 referitoare la atribuțiile președintelui 103

Anexa 5

Candidați la prezidențiale și rezultatele lor
la scrutinele din perioada 1990-2020 107

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

Cum trebuie să fie un președinte

de Andrei Pleșu

Am fost invitat de câteva ori, în ultima vreme, să răspund la foarte actuala întrebare: „Cum trebuie să fie un președinte?“ M-am eschivat. Întrebarea nu e lipsită de legitimitate (mai ales în contextul de-acum), dar are un „ce“ romantic sau, în orice caz, nerealist. Ne ajută în vreun fel dacă încropim un portret *ideal* al celui de care avem nevoie? Ne ajută în vreun fel dacă facem o listă de însușiri optime, de înzestrări maximale ale „conducătorului“ absolut? Va fi imposibil să le găsim întrunite într-un singur om și vom sfârși, inevitabil, în dezamăgire și derută. Nu poți vota o țintă de neatins. Bine, ni se va răspunde, dar poți vota pe cineva care se apropie cel mai mult de ținta propusă. Nu mi se pare. Nu votezi statui, dar nu votezi nici copii – mai puțin reușite — ale unor statui. În plus, un președinte bun e „bun“ în funcție de context. Președintele unei perioade de prosperitate și calm trebuie să fie altfel decât președintele unei perioade de criză. Președintele potrivit pentru o țară asiatică nu e neapărat potrivit pentru Germania. Ca

să nu mai spunem că președintele care mi-ar plăcea mie sau duminică e, cu siguranță, *altfel* decât președintele care ar plăcea altor concetățeni ai noștri. Să propunem, deci, „modele de succes“ istorice? Are vreun sens să spunem: ne-ar trebui un George Washington, un Richard von Weizsäcker, un François Mitterrand sau un Václav Havel? De unde să-i luăm? Porniți pe calea aceasta a căutării de Feți-Frumoși, de „portrete-robot“ întrupate, de soluții perfecte, vom sfârși prin a nu mai merge la urne.

Mai realist este, cred, să ne întrebăm ce e de ales din „oferta pieței“. Nu să umblăm după himere, ci să facem oarecare ordine în peisajul – destul de neconvingător, dacă nu direct promiscuu – la care suntem „condamnați“. Sigur că, nici în acest caz, opiniile personale nu au cum să fie unanime. Dacă e, totuși, să fac – pornind de la realități – un inventar (privat) de calități *preferabile* și de defecte inacceptabile, aș putea risca două-trei fraze.

N-aș vrea să am un președinte care nu are în spate nici o performanță profesională notabilă. N-aș vrea să am un președinte despre care să nu știu la ce se pricepe de fapt. N-aș vrea să am un președinte care a făcut, o dată sau de mai multe ori, proba lipsei de onestitate. N-aș vrea să am un președinte fără experiență de viață și de oameni, necopt, sigur de sine fără temei, mândru că e președinte, ros de ambiții impure și de parvenitism. Aș prefera un președinte decent, modest

fără ostentație, bine educat, cordial, așezat corect între gravitate și umor (dar neiubitor de trivialități suburbane și de retorsiuni mitocănești), un președinte cu respect pentru reguli (juridice, morale, comportamentale), capabil să se exprime onorabil în măcar două limbi de circulație europeană, incapabil de ură, lipsit de pasiunea îmbogățirii, de orgolii juvenile (sau pre-senile), de egolatrie.

Nu cred în „eroi salvatori“, în „Cum nu vii tu, Tepeș doamne?“, dar nici în „săraci și cinstiți“ care tolerează uncheșește dezmățul din jur. Nu vreau un președinte care să apară prea des la televizor, dar nici unul care se exprimă monosilabic. Nu vreau un președinte pe care îl amuză să provoace scandal, dar nici unul inexpresiv, al cărui discurs să se irosească într-o mecanică previzibilitate. Pe scurt, aș vrea un președinte civilizată, un domn afabil, bine informat și bine orientat în plan geopolitic, demn de încredere și de respect, apt să stârnească interesul și simpatia interlocutorilor străini.

Nu mă deranjează să am un președinte din zona minorităților. Pretind însă să știe bine românește și să cunoască *participativ* cultura și tradițiile țării pe care o reprezintă. Nu mă deranjează să am un președinte-femeie. Dar nu mă încântă nici combinațiile de zână și amazoană, nici feminitatea de tip sabie, halucinantă de radicalități nemiloase. Prefer firile neândurător de *bune*, iradierea tonică a unui permanent surâs interior, darul de a nu te lua (prea) în serios. Detest demagogia din speța

caragialianului Coriolan Drăgănescu, patriotismul de paradă, evlavia de partid și de stat. Nu cred în nici o campanie electorală construită pe negativitate, pe agresiune, pe obsesii strict individuale. M-am săturat să văd politicieni care intră în cursă doar pentru a se răfui cu „băsismul“ sau doar pentru a-și obloji, oportunist, o falsă imagine de sine. Nu mai vreau „reformatori“ incolori, nu mai vreau războinici de mucava.

O să ziceți că, până la urmă, tot la un „portret ideal“ am ajuns. Se poate. Dar l-am făcut trăgând cu ochiul la ce se vede... Iar dacă îmi veți reproșa lipsa referințelor concrete (deși pe unele le veți fi bănuțit), vă voi da satisfacție cu următoarea încheiere: entuziasmat nu sunt de nici unul din candidații care și-au anunțat pofta de președinție.

CRISTIAN PEDA este profesor de științe politice la Universitatea din București. A publicat mai multe volume despre evoluția gândirii politice românești, istoria liberalismului, sisteme electorale și politica postcomunistă. A tradus, de asemenea, în română autori precum Benjamin Constant, François Guizot, Alexis de Tocqueville, Raymond Aron sau Pierre Manent. La Editura Humanitas a coordonat colecția Polis și a publicat *Mic dicționar de gândire politică*

liberală (2004), *Robul succesului: Viața politică a lui Victor Eftimiu sub șase Constituții* (2022) și *De ce ațipesc parlamentarii și cum plagiază miniștrii?: Plus alte 21 de întrebări pestrice despre politica românească* (2023).

Harnic, moderat și darnic: un președinte pentru 2024

„Om liber în țară liberă – iată lozinca democrației
așa cum o înțelegem noi“. —Corneliu Coposu

Am avut, până acum, patru președinți. Nu-l pun la socoteală pe Ceaușescu, care a fost un dictator, nu demnitarul cel mai înalt al unei republici autentice. În 2024, suntem chemați să alegem iarăși. Cum oare ar trebui să arate cel care-și va încheia mandatul când România va marca patru decenii de la Revoluție?

Mă întreb asta după ce am lucrat cu doi dintre președinții români. Pe ceilalți doi i-am votat măcar o dată în turul decisiv. Am întâlnit mulți alți demnitari de acest rang, cât am fost secretar de stat la Externe și deputat european. Schița de portret pe care o propun mai jos este bazată pe această experiență practică. Ea folosește, pe de altă parte, „fișa postului“ ce rezultă din articolele constituționale consacrate celei mai înalte demnități din statul român. Am comparat, însă, acele dispoziții cu felul în care s-au achitat de îndatoriri cei patru președinți. Și am luat în seamă ce așteptări există acum în societate. A rezultat un portret de președinte cum n-am mai avut.

Președintele nu e un dulap

Sunt peste douăzeci de articole în Constituție care privesc funcția supremă. Primul dintre ele îl definește pe președinte ca reprezentant al statului. Asta înseamnă că el vorbește în numele României. E singurul care poate face așa ceva. Și pentru a nu spune neghiobii, e musai să știe multe despre țară.

Ca să reprezinți statul, trebuie să-ți cunoști bine patria. Nu doar din cărțile de istorie. E important, desigur, să-ți știi trecutul. Așa cum a fost, cu bune și cu rele. Dar e la fel de important să pleci urechea la societatea de azi. Să afli cum trăiește un țăran sau studentul cazat într-un cămin. De ce pleacă din țară atâția și-atâția tineri ori mai puțin tineri. În ce condiții e închis cel care a încălcat legea. Ce aspirații are o IT-istă. În ce fel își croiește viața un mecanic de locomotivă. Din ce își plătește chiria o artistă independentă. Cum face medicul gardă în spital. Ce greutateți apasă pe umerii unei mame care-și crește singură copilul. Sau ai unui căpșunar întors acasă. E, pe scurt, obligatoriu să fii în contact cu românii din toate categoriile și straturile sociale. Altfel, nu poți încarna în fața lor statul care trebuie să lucreze pentru fiecare în parte.

Dacă nu rămâne conectat la societate, președintele riscă să fie confundat cu un obiect ori să fie coborât în regnul vegetal. Celui actual unii – chiar dintre cei care l-au susținut – îi spun „dulap“, iar alții – „ficus“. Dincolo de brutalitatea judecăților

de acest fel, e clar că decepția s-a lipit de funcția prezidențială. Nu putem continua așa. Calea de urmat nu-i ușoară. Dar există. Și pornește de la firul ierbii, din viața noastră comună.

Ceaușescu simula interesul pentru popor în vizite de lucru controlate. După el, președinții au participat mai degrabă la ceremonii decât la universul cotidian al concetățenilor lor. Au tăiat panglici în loc să asculte grijile ori așteptările cetățenilor și să le transforme în politici. E, în fine, momentul ca șeful statului să plece cu adevărat urechea la semenii săi. El nu-și poate juca rolul constituțional doar cu informațiile de la SRI. Sau cu bârfele din partide.

Șeful statului rămâne cetățean

Dacă ascultă societatea, nu înseamnă că omul de la Cotroceni devine un fel de lobbyist. Și că face cadou câte o lege unei persoane sau unui grup cu care a intrat în contact. A reprezenta nu-i egal cu a pune o pilă. Dimpotrivă. Poți reprezenta bine statul doar dacă ești președinte pentru toți cetățenii. Și pentru cel virtuos, și pentru cel trimis în închisoare. Și pentru cel harnic, și pentru cel leneș. Și pentru tineri, și pentru bătrâni. Și pentru majoritatea ortodoxă, și pentru minoritățile religioase. Și pentru cine vorbește în casă română, și pentru cei a căror limbă maternă e maghiara sau germana.